

VERSLAG CONFERENTIE SLUITING INTERNE ROOKRUIMTES SPECIFIEKE DOELGROEPEN

4 april 2023, te Nieuwer ter Aa

Dit verslag is een product dat tot stand is gekomen vanuit een samenwerkingsverband tussen ActiZ en de kennisnetwerken Gerontopsychiatrie, Huntington, Korsakov en NAH plus.

Mogelijk gemaakt door het ministerie van VWS

VERSLAG CONFERENTIE SLUITING INTERNE ROOKRUIMTES SPECIFIEKE DOELGROEPEN

4 april 2023, te Nieuwer ter Aa

Dit verslag geeft een beeld van de conferentie die is gehouden in het kader van het project Sluiting interne rookruimten voor specifieke doelgroepen binnen de langdurige zorg.

Op 4 april '23 zijn ongeveer 100 zorgverleners en professionals vanuit de 4 specifieke doelgroepen en ActiZ bij elkaar gekomen om te leren van elkaar en vooruit te kijken naar de volgende stappen in het komen tot een rookvrije zorg. Dit is de tweede conferentie die in dit kader is georganiseerd en tevens de afsluitende conferentie voor het project.

1. Welkom & het komen tot de sluiting van de interne rookruimtes

Cynthia Vogeler heet een ieder van harte welkom op de conferentie in het kader van de sluiting interne rookruimtes voor de specifieke doelgroepen.

Het doel van vandaag is met en van elkaar te leren, elkaar te inspireren en met elkaar te kijken naar de vervolgstappen na het project.

Eind 2018 zijn door meer dan 70 maatschappelijke organisaties met de Rijksoverheid afspraken gemaakt om onze gezondheid te verbeteren door onder andere het roken terug te dringen. Deze afspraken zijn opgenomen in het Nationaal Preventieakkoord.

De zorg heeft het belangrijke initiatief genomen om te komen tot een rookvrije zorg. Een stap in die richting is het sluiten van de interne rookruimtes. Om te komen tot de sluiting van de interne rookruimtes is er voor specifieke doelgroepen een overbruggingsperiode gegeven tot 1 juli 2023. Dit zijn de doelgroepen van mensen met Gerontopsychiatrische problematiek, de ziekte van Huntington, het syndroom van Korsakov en mensen met NAH+ binnen de langdurige zorg. Het sluiten van de rookruimtes is voor deze cliëntgroepen bijzonder ingewikkeld.

Met dank aan het ministerie van VWS is de mogelijkheid gegeven om locaties waar mensen uit bovengenoemde doelgroepen wonen te ondersteunen om te komen tot het sluiten van de rookruimtes binnen zorginstellingen met behulp van een coach. De coaches hebben locaties individueel op maat ondersteund. Samen zijn we voor deze complexe uitdaging gaan staan.

Met elkaar is er veel inspiratie en energie ontwikkeld om te komen tot de sluiting van de rookruimtes. Er is hard gewerkt en veel bereikt, waarbij er een bijzonder netwerk is ontstaan waar halen en brengen centraal staat.

Naast de eerdere conferentie op 15 september 2022 zijn veel gestelde vragen verwerkt in een FAQ document, is er een handreiking geschreven met voorbeelden uit de praktijk, zijn er online thematische bijeenkomsten georganiseerd vanuit meervoudig perspectief en is er een film gemaakt ter ondersteuning van de locaties. De handreiking wordt vandaag uitgereikt aan de aanwezigen en is gepubliceerd op www.netwerq.nu. Het eindrapport wordt na afronding van het project overhandigd aan het ministerie VWS.

Vivianne Tolen, projectleider van het project sluiten interne rookruimtes, begeleidt een kennismaking met de deelnemers aan de hand van een aantal vragen.

Er blijken zowel deelnemers aanwezig te zijn die relatief nieuw zijn in de zorg als mensen die ruim 30 jaar in de zorg werken. De meeste deelnemers zijn niet bij de eerste conferentie geweest en van de deelnemers heeft degene die het verst heeft gereisd er 2,5 uur over gedaan. Nagenoeg alle deelnemers komen vandaag zowel brengen als halen en er is een open sfeer.

2. Een terugblik op het ondersteuningsprogramma

Na de kennismaking worden de coaches uitgenodigd om hun ervaringen te delen. *Anton van Balkom* en *Selma Koegler* zijn twee coaches die locaties ondersteunen bij het komen tot de sluiting van de interne rookruimtes om hiermee een stap te maken richting de rookvrije zorg. Wat hen is bijgebleven zijn vooral de gesprekken over de uitdagingen die de locaties tegenkomen, van het sluiten van de ruimtes op een 5e etage waarbij het lastig lijkt mensen te begeleiden naar buiten tot dat mensen voelen dat het bij hen een thuis moet zijn waar alles moet kunnen. Een belangrijk onderdeel van de ondersteuning zit in het denormaliseren van het roken. Er is ook vaak geen discussie meer over dat roken niet gezond is. En tegelijkertijd zijn we zo begaan zijn met de mensen die er wonen.

Er wordt veel waardering uitgesproken voor de medewerkers die het sluiten van de interne rookruimtes zo voortvarend hebben opgepakt. Daarbij wordt de uitnodiging gegeven om zeker tot 1 juli nog al de vragen te blijven stellen aan de coaches.

Ariën van der Lugt deelt vervolgens zijn ervaringen met het komen tot de sluiting van interne rookruimtes bij Slingedael, onderdeel van Lelie zorggroep:

Slingedael gaat begin juni de rookruimtes sluiten. Er is voor gekozen dit eerder te sluiten dan 1 juli vanwege de krappere bezetting in de zomerperiode. Wat bij hen gewerkt heeft om te komen tot de sluiting is het betrekken van collega's. Er is een enquête uitgezet onder medewerkers met de vraag wat het oproept om de ruimtes te gaan sluiten, hier is naar geluisterd en is verder over in gesprek gegaan. Ook de CR is meegenomen en het facilitair bedrijf. Tijdens de huiskamergesprekken is er ook aandacht aan besteed. Bewoners zijn meegenomen in het gesprek hierover en de stappen. Daarbij is de boodschap gegeven dat we dit moeten gaan doen en de uitnodiging is gegeven mee te denken over het hoe. Er is door bewoners meegedacht over wat er met de voormalige rookruimtes gedaan kan worden. Het is belangrijk dat bewoners hier een stem in hebben.

Er was begrip in de organisatie en bij bewoners. In de horeca kan niet meer gerookt worden, in ziekenhuizen kan het niet meer en bewoners gaven aan in te zien dat het in de locatie ook geldt.

3. Themaworkshops

Best practice, tips en vragen

Tijdens deze themaworkshop, verzorgd door *Myrka Baalman* en *Selma Koegler*, is veel gedeeld met elkaar. Er is een open gesprek gehouden over wat al werkt en waar uitdagingen zijn.

Tijdens de workshop is veel uitgewisseld over hoe je als projectverantwoordelijke en manager het zorgteam kunt ondersteunen in de aanpak en het belang ervan kunt laten zien, ook als er weerstand is. Verder was de behoefte vanuit de deelnemers gedeeld om centraal vanuit de eigen organisatie een multidisciplinaire aanpak voor bewoners te formuleren. Het advies is gegeven om het op te nemen in het Zorgleefplan. Andere tips die zijn gegeven tijdens de workshop zijn:

- Het roken denormaliseren en problematiseren en in ieder geval 1 keer per jaar terug laten komen.
- Een o meting onder de bewoners houden om in kaart te brengen wie er behoefte heeft aan stoppen met roken begeleiding.
- Kijk naar wat je al wel in beweging zet en geef jezelf de tijd en de ruimte om te leren om de ingezette rookvrije beweging in gang te houden.
- Het is belangrijk ons er bewust van te zijn dat stoppen met roken onderhoud vraagt om het ook vol te houden.
- Delen van de ervaringen dat de rookruimtes dicht doen vaak weinig agressie geeft, duidelijkheid doet een hoop.

Verder ontstond het inzicht dat veel medewerkers willen gaan stoppen met roken en dat de diversiteit in panden verschillen geeft in de uitdaging te komen tot de sluiting van de interne rookruimtes.

Rookvrij beleid. Hoe ga ik het gesprek aan?

Greet Vos nam de deelnemers mee in hoe het gesprek aan te gaan over het rookvrij beleid. Allereerst werd iedereen uitgenodigd een debat aan te gaan over of je voor of tegen het sluiten van de interne rookruimtes bent. Iedereen heeft vanuit beide perspectieven kunnen debatteren en nadien is gereflecteerd. Naar wie

luisterde je? En waarom? Wat betekent dit voor hoe je de boodschap brengt?

Geïnterviewd is welke bloopers je kunt maken bij het bespreekbaar maken van het rookvrijbeleid.

Voorbeelden zijn het veroordelen, de ander niet willen begrijpen, communiceren vanuit 'je moet', preken, belerend overkomen, meegaan met of toegeven aan de ander, sarcastisch reageren, proberen de ander te overtuigen. De bloopers zijn uitgespeeld. Dit met het doel niet meer in die valkuil te lopen en hierover op een constructieve manier te communiceren. Kern in het hoe wel te communiceren is duidelijk te zijn in de boodschap en zacht op de mens.

Een doorkijkje naar rookvrije zorg

Tijdens deze workshop, verzorgd door *Anton van Balkom* en *Trijnie Rozema*, werd de deelnemer meegenomen door de veranderde inzichten rondom roken. Hoe op basis van epidemiologisch onderzoek tabak veranderde van een soort wondermiddel (17 eeuw) tot een van de grootste bedreigingen van de gezondheid in onze tijd. Veel aandacht was er voor de culturele aspecten die, tot op de dag van vandaag, actueel zijn in de gezondheidszorg waar roken gebruikt wordt als manier om met cliënten in contact te komen, te troosten en te belonen.

In deze tijd werken we aan een rookvrije generatie (5 % rokers in 2040) en in de zorg werken we aan het denormaliseren en problematiseren van tabaksgebruik in de zorg. Verder werd er ingegaan op de gevaren van meeroken en tertiaire rookschade voor medewerkers, niet rokende patiënten en bezoekers.

Tevens in ingegaan op de verschillende knoppen waaraan je kunt draaien bij het rookvrij maken van de zorg: welke keuze kun je maken in de organisatie?

Tot slot ging Trijnie dieper in op het rookvrij maken van de zorg waar drang en dwang op de voorgrond staan, forensische GGZ en High Intensive Care (HIC).

4. Blik op de toekomst, vervolgstappen richting 2030

Voor sommige organisaties was het een duurloop om de ruimtes te sluiten en sommige organisaties hebben een sprint getrokken. Mooi is om met het sluiten van de interne rookruimtes de beweging te zien naar rookvrije zorg. Cynthia overhandigde aan ActiZ het stokje waarmee ActiZ per juli 2023 deze beweging voortzet.

Martijn de Ruiter van ActiZ gaf aan dat zij de organisaties gaan ondersteunen naar de stap om de ouderenzorg per 2030 rookvrij te maken. Er zijn hiervoor 2 aanjagers aangesteld (ActiZ en VGN): *Tjerk Jonker* (t.jonker@actiz.nl) en *Suzanne Mol* (s.mol@actiz.nl). Tjerk was ook aanwezig en nodigde deelnemers uit met hem contact te zoeken bij vragen en voor ondersteuning vanaf 1 juli a.s. Voor beleidsmatige vragen kan Martijn de Ruiter worden benaderd (m.de.ruiter@actiz.nl).

Verder wordt onder de aandacht gebracht dat er een online netwerkbijeenkomst wordt georganiseerd door ActiZ en VGN op 22 juni 2023 van 15:00-16:30 uur. Dit in het kader van het samen op weg naar rookvrije zorg in 2030. Nadere berichtgeving en mogelijkheid tot aanmelding volgt via de website van ActiZ.

Tot slot overhandigde Cynthia samen met Vivianne, Selma en Anton de producten van het project aan het ministerie van VWS. Het ministerie van VWS bedankte ieder voor de bijdrage binnen het project en de mooie stappen die zijn gezet en nog gezet worden, waarin we met elkaar werken aan een gezonder Nederland.

5. Samenvatting en afsluiting conferentie

Cynthia bedankte de sprekers en alle aanwezigen voor de uitwisseling, het samen delen en leren.

Met speciale dank aan ActiZ die het stokje over neemt vanaf juli a.s. en VWS voor het mogelijk maken van de ondersteuning in deze overbruggingsperiode.

De conferentie wordt afgerond met de uitnodiging na te praten met elkaar met een hapje en drankje en verder met elkaar contact te leggen. De handreiking 'Sluiting interne rookruimtes, voorbeelden uit de praktijk' is uitgereikt en de deelnemers bedanken de organisatie voor de waardevolle middag.

